

Indholdsfortegnelse

Hvem er vi.....	2
Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	3
Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os, og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?.....	3
Børnesyn	3
Børnefællesskaber	5
Dannelse og børneperspektiv	6
Demokrati og medbestemmelse	6
Dannelse er en proces, som udvikler integritet, engagement, livsduelighed, gå-på-mod og deltagelseskompetence, og klæder barnet på til at deltage i et demokratisk samfund og i en global verden.....	6
Leg.....	6
Pædagogisk læringsmiljø.....	7
Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?	7
Samarbejde med forældre om børns læring.....	9
Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?	9
Børn i udsatte positioner	9
Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?	10
Sammenhæng til børnehaveklassen	11
Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.).....	11
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan.....	12
Inddragelse af lokalsamfundet.....	12
Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?..	12
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	13
Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?..	13
De seks læreplanstemaer	15
Alsidig personlig udvikling	15
Pædagogiske mål for læreplanstemaet.	15
Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?.....	15
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:	17
Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?.....	17
Kommunikation og sprog.....	18
Pædagogiske mål for læreplanstemaet. mål for læreplanstemaet:	19
Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?	19
Krop, sanser og bevægelse	21
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:	21

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?.....	21
Natur, udeliv og science	23
Pædagogiske mål for læreplanstemaet.mål for læreplanstemaet:	23
Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?	23
Kultur, æstetik og fællesskab	25
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:	25
Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?	25
Evalueringskultur	27
Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?... 27	
Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?	27

Hvem er vi.

Børnehuset Fjordtoppen er en pædagogisk idræts institution fra 0-6 år, i område Frederikssund Nord. Vi er beliggende i dejlige omgivelser, i Græse Bakkeby. Vores placering er side om side med 2 andre 0-6 års institutioner, Toftelund og Højvang. Vi har skolen meget tæt på og benytter os af deres tumlesal i vinterhalv året.

I Fjordtoppen er vi pt 5 pædagoger, 4 medhjælpere og 1 pædagogisk leder ansat i huset. Vi er en personalegruppe som har arbejdet sammen i flere år.

Fjordtoppen er normeret til 61 enheder, vi er pt opdelt i 0-2 år, 2-3 år og i de 2 børnehavegrupper er børnene blandet i alderen fra 3-6 år. Vi har valgt, at organisere os på denne måde, da børn i 3 års alderen kan spejle sig i de større børn, og de større børn kan drage omsorg for de mindre børn samtidig med, at de bliver kulturbærere i Fjordtoppen.

Fjordtoppen er en certificeret idrætsinstitution, så vi har fokus på idræt, leg og bevægelse igennem aktiviteter og læringsmiljøet hele dagen. Vi har fokus på, at børnene bruger deres krop i hverdagen, så vi sætter rammerne for, at børnene udvikler handlekompetencer gennem deltagelse, det at kunne selv. Vi støtter barnet ud fra nærmeste udviklingszone, så barnet oplever succeser gennem dagen i læringsmiljøet.

Legepladsen i Fjordtoppen giver barnet rig mulighed for kropslig udfoldelse, der er 3 legetårne med rutsjebaner, gynger, bål hus, boldbane og sandkasser. På legepladsen er der en skøn beplantning som giver børnene mulighed for, at lege i "små huler".

Fjordtoppen har ikke mange rum indendørs, men vi er meget bevidste om at bruge den plads vi har. Eksempelvis bruger vi gangarealet til fysisk aktivitet, og den er udsmykket med en hinkerude som indbyder til, at børnene bruge kroppen. Vi tænker også i indretning som eksempelvis væghængte borde, og indskudsborde for, at skabe rum for forskellige indendørs aktiviteter.

I Fjordtoppen har vi fokus på at være "et hus", vi har fællessamling hver fredag, hvor alle børn og voksne mødes. Her synger vi sange, bruger fagter og udfordrer kroppen rytmisk. Dette gør vi for, at vi alle skal lære hinanden at kende og for at alle børn og voksne skal føle sig som en del af det store fællesskab.

Vi er meget bevidste om, at få skabt gode relationer til hinanden, dette gælder både børn, forældre og medarbejdere. Hver morgen når en medarbejder møder ind, går han/hun rundt på de respektive stuer og hilser godmorgen til børn og voksne. Det samme når vi går hjem, så siger vi også tak for i dag til hinanden.

Forældrene i Fjordtoppen har stor betydning for barnet trivsel og udvikling, så derfor inddrager vi forældrene så meget som muligt. Det er i dialogen vi sammen for skabt de bedste betingelser for vores børn i Fjordtoppen.

Forord til det fælles pædagogiske grundlag for område Frederikssund Nord.

Ledelsen i Frederikssund Nord har udarbejdet et fælles pædagogisk grundlag for arbejdet med den pædagogiske læreplan i vores 10 børnehuse.

Det fælles grundlag er udtryk for en fælles forståelse i Frederikssund Nord af kvalitet i arbejdet med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse og skal ligge til grund for de dialoger, der skal være i medarbejdergrupperne for at udvikle stærke læringsmiljøer for børn.

Grundlaget er udarbejdet af ledelsesteamet gennem det sidste års tid på vores ledelsesteammøder. Det er tænkt som afsæt for det videre arbejde med den pædagogiske læreplan ude i hvert enkelt børnehus.

Vores pædagogiske grundlag er udarbejdet ud fra formuleringer fra dagtilbudslovens rammesætning, Frederikssund kommunes børne- og ungepolitik og de strategier kommunen har.

Det pædagogiske grundlag skal også bruges til dialog om samarbejdet med forældrene, både i bestyrelsen og på forældremøder.

Med afsæt i det pædagogiske grundlag vil vi i ledelsesteamet i samarbejde med medarbejderne og MED kunne tilrettelægge, hvilke kompetencer vi har brug for til at kunne løse vores pædagogiske opgave.

Så med dette pædagogiske grundlag skal Frederikssund Nord udvikle og fastholde dagtilbud af høj kvalitet med stærke pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter trivsel, læring, udvikling og dannelse for alle børn og på at have høje ambitioner på alle børns vegne.

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os, og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn

Vores børnesyn bygger på, at barnet fødes som et relationelt menneske med gode intentioner, nysgerrighed og lyst til læring. Vores børnesyn er, at barnet:

- har en værdi i sig selv
- ses som kompetent og har ressourcer
- finder sine ytringer meningsfulde for barnet selv
- er et individ og er forskellig fra andre
- har mestringskompetencer
- har en intention bag sine handlinger

- udvikles i relationer og inkluderende fællesskaber
- har behov for omsorg, anerkendelse, respekt og nære relationer
- er afhængigt af personale; nogen, der holder af det
- har krav på medinddragelse
- ses som aktiv medskaber af egen læring
- er legende

Vores børnesyn skal i hverdagen vise sig ved, at vi har børn, som:

- leger og indgår i relationer med hinanden "Hvad skal vi lege?"
- har selvværd og selvtillid "Så er jeg her!"
- er nysgerrige, spørger, udforsker og undres
- er tillidsfulde og udtrykker deres behov, ønsker og meninger
- henvender sig til personalet, viser glæde for dem og søger hjælp ved behov
- har gode narrativer om hinanden og hjælper hinanden
- kan konflikthåndtere
- vil prøve nyt, tør fejle og prøver igen
- er sig selv og respekterer andre
- er glade, trygge og i trivsel
- føler sig set, hørt og forstået
- er bevidste om eget værd

For at omsætte vores børnesyn, skal vi som personale:

- være nærværende, reflekterende, guidende og have empati
- møde børnene i øjenhøjde (helt praktisk og i overført betydning)
- give børnene mulighed for at ytre sig
- være så fleksible som muligt for at inddrage børneperspektiver
- afstemme os følelsesmæssigt til børnene med kropssprog, mimik og stemmeføring (mikroregulering)
- justere os i aktiviteter, afvige fra planen og gribe børnenes initiativ
- følge barnets spor og være nysgerrige på barnets intentioner
- opbygge tillidsfulde relationer til børnene
- være fordomsfri og respektere barnets baggrund (familie, etnicitet mv.)
- være tilgængelige og vise glæde for ALLE børn
- skabe gode narrativer om børnene
- være opmærksomme på, at der altid skal være en pædagogisk bagdør for alle børn
- møde barnet på alle følelser

Læringssyn

Vores læringssyn bygger på, at læring fokuserer på at lære at lære og at læring er kontinuerlig og sker hele tiden. Vores læringssyn er, at læring:

- er, når man kan formidle og anvende det lærte
- sker, når barnet er tryk, i trivsel og har tillid til børn og Personale
- giver forskelligt læringsudbytte, hvilket skal respekteres
- kan opstå, når der er mulighed for at udforske, spørge, undres og afprøve
- forudsætter motivation, nysgerrighed og mening

Læring kan vise sig på flere måder hos børnene. Det kan være interpersonelt, relationelt, implicit og explicit. Når vi ser tegn på læring, ser vi børn, som:

- har selvtillid og viser ny læring frem "Se hvad jeg kan!"
- er nysgerrige på verden og undres, som vil vide mere og stiller spørgsmål
- prøver og øver sig i at øve sig
- leger og udvikler legen med nye elementer

- hjælper børn til ny læring
- er fordybet og optaget
-

For at understøtte børns læring, skal vi som personale:

- være bevidst om barnets nærmeste udviklingszone
- være observerende
- have øje for supplerende læring
- skabe en struktur, som giver mulighed for ro
- skabe udfordrende og foranderlige læringsmiljøer, hvor læring er muligt
- være opmærksomme på vigtigheden af både børneinitierede lege, voksenplanlagte aktiviteter og rutiner
- tilrettelægge læringsmiljøet i forhold til både det enkelte barn og gruppen
- undre os sammen med børnene
- give rum og plads til nysgerrighed og anerkende alle spørgsmål
- følge børnenes spor – åbne for ny viden om det, de viser interesse for
- udvide børns begrebsverden gennem leg
- lade børn gøre det, de selv kan
- gå foran, ved siden af og bagved barnet
- anerkende barnets indsats og ikke resultatet
- skabe mening for barnet
- motivere barnet

Børnefællesskaber

Børnefællesskaber er fundamentet for at hver enkelt barn kan trives, udvikle sig, være i læring og dannes til et helt menneske med en stærk integritet.

Børnefællesskaberne skal:

- være inkluderende og sikre deltagelsesmuligheder for alle
- balancere mellem individ og fællesskab
- understøtte at alle børn har en stemme

Børnefællesskaberne understøtter at børn:

- er en del af mindst et legefællesskab
- udviser omsorg for andre
- oplever sig som en del af fællesskabet
- er deltagende og bidrager til fællesskabet
- kan vente og tilsidesætte egne behov
- hjælper børn
- trives
- kan afstemme sig i forhold til hinanden og situationen
- oplever, at de kan være sig selv

Vores rolle som personale i og omkring børnefællesskaberne er at:

- støtte og guide barnet i fællesskabet
- have øje for det enkelte barn i det store fællesskab
- etablere fællesskaber, hvor børnene får mulighed for at danne venskaber på tværs af alder, køn og kultur

- påtage sig rollen som karavanefører
- have øje på, at alle børn er inkluderet i et fællesskab
- tilrettelægge læringsmiljøet, så det inviterer til alsidige børnefællesskaber
- have opmærksomhed på både de forpligtende fællesskaber, der tager udgangspunkt i hvad barnet og gruppen har brug for og de uforpligtende fællesskaber
- have opmærksomhed på det sociale samspil og de sociale spilleregler

Dannelse og børneperspektiv

Demokrati og medbestemmelse

Dannelse er en proces, som udvikler integritet, engagement, livsduelighed, gå-på-mod og deltagelseskompetence, og klæder barnet på til at deltage i et demokratisk samfund og i en global verden.

Som tegn på at børnene inddrages og deres perspektiv er til stede, ser vi børn, som:

- kommer med idéer og ønsker til aktiviteter
- er medaktør i tilrettelæggelse af aktiviteter
- har tid, rum og ro
- agerer hensynsfuldt og empatisk i samspil med andre
- udtrykker meninger og holdninger
- stiller spørgsmål og er nysgerrige
- lytter til hinanden og accepterer andres meninger
- forstår demokratiske valg
- har forståelse for forskelligheder

Som personale fremmer vi dannelse, demokrati og medbestemmelse ved at:

- tilrettelægge en dagligdag, hvor børnenes perspektiv inddrages
- vise interesse for børnenes spor, gribe deres initiativer og understøtte og udbygge dem
- være bevidst om at inddrage børnene i hverdagens aktiviteter og gøremål
- sikre alle børn medindflydelse og medbestemmelse
- inddrage børnene i demokratiske valg
- skabe forståelse for forskelligheder hos børnene
- understøtte børnekultur og dermed børnenes initiativer

Leg

Leg er grundlæggende for børns sociale og personlige udvikling. Legen er:

- et rum, hvor barnet kan eksperimentere
- en måde at forstå og begribe verden
- barnets mulighed for at bearbejde oplevelser og følelser
- et rum hvor barnet øver sig i at justere sig og forhandle

Når børn besidder legekompetence:

- evner de at fastholde en leg og genoptage den efter tid
- har de empati og kan tage hensyn til andre
- kan de forhandle og indtage forskellige roller
- kan de vente på tur og justere sig i forhold til andre
- leger de fantasilege
- udvikler de deres sprog og kommunikation i legen
- leger de på tværs af alder og køn
- opnår de forskellige mestringsstrategier

- kan de invitere andre ind i leg
- eksperimenterer og udfordrer de sig selv i legen

For at understøtte legen og børnenes deltagelse, skal vi som personale:

- indgå i børnenes leg på forskellige niveauer (gå foran, ved siden af og bagved)
- fordybe os i et emne i engageret samvær med børnene
- opfatte leg som værdifuld og give den plads
- vægte både vokseninitieret og børneinitieret leg
- understøtte legefællesskaber mellem børnene
- være opmærksomme på, hvilke lege børnene er optaget af
- sikre, at alle børn indgår i et legefællesskab
- anvende legens data
- skabe et læringsmiljø, som indbyder til leg
- forberede børnene, når det er nødvendigt at afbryde legen
- mediere ved konflikter i legen, så den kan fortsætte
- igangsætte lege og inddrage børn, der ikke er i leg

Pædagogisk læringsmiljø

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Det pædagogiske læringsmiljø i børnehuset har tre dimensioner:

- Det fysiske miljø inde og ude, arkitekturen, hvordan ser der ud, hvilke materialer er der, hvilke muligheder byder det på for fysisk udfoldelse.
- Det pædagogiske miljø, hvordan er pædagogikken tilrettelagt med tanke på barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse, hvordan ser strukturen og rammerne ud, dagens rutiner og rytme.
- Det sociale miljø, som børn og personale skaber sammen, når de indgår i og bidrager til børnehusets materialitet, aktiviteter, steder, rum osv.

Når vi lykkes med et godt pædagogisk læringsmiljø, ser vi børn, som:

- trives i børnehuset
- kan genkende dagens rutiner og rytme
- er trygge og kan vælge til og fra mellem forskellige tilbud
- selvstændigt kan gå i gang med en leg/aktivitet
- føler sig set, hørt og forstået.

For at skabe et godt læringsmiljø med fokus på kerneopgaven, skal vi som personale:

- udvikle det pædagogiske læringsmiljø ved at opstille mål, handle, evaluere og justere.
- skabe tydelig struktur og rammer, genkendelighed og forudsigelighed i hverdagen (makroregulering)
- være opmærksomme på vores positionering (foran, bagved og ved siden af og være bevidst om at være hhv. karavanefører og hjælper)
- reflektere over egen praksis og vores rolle som læringsmiljø
- justere os i forhold til barnet/børnegruppen
- tilrettelægge dagen, så der er en vekselvirkning mellem børneinitieret leg, voksenstyret aktivitet, rutiner og pauser
- indrette huset, så det er tydeligt, hvilken leg og læring, der kan foregå på stedet, også på legepladsen
- tage ansvaret for stemningen i miljøet

Samarbejde med forældre om børns læring

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Et tæt samarbejde mellem forældrene og personalet viser barnet, at de voksne har det godt med hinanden og det er en forudsætning for at barnet kan være tryk og trives i institutionen. Det professionelle forældresamarbejde er kendetegnet ved:

- Tryghed og tillid
- Forældre mødes med respekt i forhold til at det er dem, der kender barnet bedst
- Forståelse for forskellighed uden fordomme
- Gensidig forventningsafstemning
- Ærlighed og troværdighed
- Konstruktiv dialog, kommunikation og formidling

Når forældresamarbejdet fungerer, vil vi opleve forældre, som:

- søger råd og vejledning
- informerer om ændringer i hjemmet
- deltager i samtaler, møder og sociale arrangementer i børnehuset
- respekterer og understøtter børnehusets regler
- læser og forholder sig til informationer
- stiller spørgsmål til os
- er trykke og har tillid til os
- er nysgerrige på vores praksis
- spørger ind til barnets læring og optagethed
- tør tale om både det, der fungerer og det, der ikke fungerer
- føler sig hørt i forhold til deres barn
- taler positivt om deres børnehus
- er medskabere af og understøtter kulturen i børnehuset

Vi finder det afgørende for barnets trivsel, at få et godt forældresamarbejde i gang. Som personale bidrager vi med at:

- invitere forældrene ind i kulturen i børnehuset
- råde og vejlede ud fra vores faglige viden
- informere om dagligdagen
- være opsøgende og tage ansvar for samarbejdet
- være imødekomende og have positive forventninger til forældrene
- forstå og tro på, at forældrene gør det bedste de kan
- forstå og respektere, at der er flere virkeligheder
- forventningsafstemme og være bevidst om at italesætte tavs viden
- være opmærksom på, at kommunikation kan understøttes af billeder mm.
- være opmærksomme på at give alle familier mulighed for at bidrage med noget, som de er gode til
- inddrage forældrene i overvejelser, observationer mv. omkring deres barn - også de svære ting
- være autentiske og troværdige
- være undersøgende og nysgerrige
- opfatte forældrene som en ressource og anerkende deres perspektiver og oplevelser

Børn i udsatte positioner

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Børn i udsatte positioner skal forstås som en sammensat gruppe af børn, der f.eks. kan være børn med en svag socio-økonomisk baggrund, børn med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, børn i risiko for at stå uden for fællesskabet. Det kan være en varig funktionsnedsættelse eller en kortvarig akut situation, men vi forstår en udsat position som både dynamisk og kontekst-afhængig.

Når vi lykkes med at arbejde inkluderende, ser vi børn, som:

- deltager i fællesskaber på deres egne præmisser
- viser forståelse for andre børns særaftaler
- føler sig som en del af leg og fællesskab
- føler de hører til og har positive relationer
- føler sig anerkendt og værdifulde

Som personale arbejder vi inkluderende ved at:

- arbejde med pædagogiske bagdøre
- være opmærksomme på, om et barn oplever sig som deltagende eller ikke deltagende, når det befinder sig i yderkanten af aktiviteten
- møde barnet positivt
- møde barnet med anerkendelse
- guide barnet i og ind i fællesskaber
- skabe deltagelsesmuligheder for alle børn
- være opmærksomme på at mindske deltagelsesbarrierer i læringsmiljøet
- kompensere der, hvor det giver mening
- modvirke marginalisering og stigmatisering
- tilrettelægge og justere os i forhold til barnets behov
- være opmærksomme på at sikre alle børn deltagelsesmuligheder
- give slip på "vi plejer"
- respektere barnet og barnets bidrag
- opfatte mangfoldighed som en ressource
- tænke ressourceorienteret om barnet
- skabe positive narrativer om barnet
- arbejde med struktur, tydelighed, forudsigelighed, genkendelighed
- være opmærksomme på at positionere barnet positivt i fællesskaber

Sammenhæng til børnehaveklassen

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Vi vil etablere et skoleunderstøttende pædagogisk læringsmiljø for de børn, der skal starte i mini SFO 1. maj det følgende år. Vores arbejde skal understøtte, at børnene har mod på at skulle i skole. Børn, som har mod på at skulle i skole:

- kan imødekomme krav og tilsidesætte egne behov
- har følelsesmæssigt overskud og kan klare modstand
- står ved egne følelser og oplevelser
- kan og vil indgå i fællesskaber
- er nysgerrige på det nye
- siger ja til fællesskabet og aktiviteterne i det
- kan begå sig i fællesskabet, dvs. lytte, tale, vente og handle efter anvisninger
- har overskud til at indgå i nye fællesskaber og er deltagende
- kan tage kontakt og danne nye venskaber
- har mod og lyst til nye venskaber
- viser glæde ved mødet med nye kammerater
- hjælper og vejleder andre børn
- tager hånd om hinanden i nye venskaber
- tør møde nye udfordringer og har mod på nye oplevelser
- glæder sig til førskoleaktivitet på tværs af husene
- kan være i deres krop – kropskontrol – impulshæmning – mærke sin krop – kropsbevidsthed
- kan affektregulere
- har gå-på-mod
- kan fordybe sig og er vedholdende
- har lyst til at lære
- er nysgerrige overfor bogstaver, tal, mønstre, former osv.

Som personale skaber vi sammenhæng og understøtter overgangen til børnehaveklassen ved, at vi:

- skaber brobygningsarbejde på tværs af huse i forhold til skolestart
- har en legende tilgang og følger børnenes spor
- kan se alle børns potentialer og har en eksperimenterende tilgang
- arbejder med aktiviteter, som er med til at støtte børnene i at blive skoleparate
- indgår i og er medudviklere af det skoleforberedende arbejde på tværs af husene
- udfordrer børnene med ukendte opgaver og miljøer
- tilrettelægger dagen, så der er en vekselvirkning mellem børneinitieret leg, voksestyrede aktiviteter, rutiner og pauser
- udfordrer børnene tilpas – nærmeste udviklingszone
- understøtter børnenes mulighed for at danne nye venskaber
- guider børnene til selv at løse problemer og håndtere konflikter
- tilrettelægger aktiviteter med fokus på farver, former, tal og bogstaver
- øver børnene i at være kritisk tænkende
- giver børnene ansvar i forhold til daglige opgaver
- ansporer børn til at øve sig og prøve selv
- arbejder med at udvikle børnenes følelsesmæssige regulering
- udfylder overgangsark til brug for overlevering til skolen

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi lægger vægt på at børnene har kendskab til deres lokalsamfund og de muligheder, der er omkring dem. Frederikssund kommune har etableret to tilbud til alle dagtilbud i kommunen, som børnene skal deltage i. Det er Kulturstierne og en årlig teatertur.

Kulturstier:

Kulturstier er et tilbud til alle vores 4- og 5-årige i Frederikssund kommunes dagtilbud.

De deltagende kulturinstitutioner fra lokalområdet er Biblioteket, Museet Færgedgården, Willumsens museum og Musikskolen. Der arbejdes på at udvide Kulturstierne med et naturtilbud.

Børnene møder de lokale kultur- og naturformidlere og institutioner gennem strukturerede forløb, som er udviklet i et samarbejde mellem pædagoger og kulturformidlere.

På Kulturstierne kommer børnenes nysgerrighed og sanser vidt omkring i litteraturen, naturen, billedkunsten, musikken og kulturarvens verdener.

Teatertur:

Hvert år får alle børn i Frederikssund kommunes dagtilbud mulighed for at se en teaterforestilling. I vores lokalområde foregår det i Kulturhuset Elværket.

Andre tilbud:

Her ud over er der Børnebiffen, som også er et tilbud til alle dagtilbud i Frederikssund kommune.

Det er et samarbejde mellem daginstitutionerne og de tre lokale biografer i Frederikssund: Parkteatret, Skibby Kino og Slangerup Kino.

Tilbuddet er frivilligt og styret af en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for de tre biografer og tre dagtilbudsledere fra hhv. Frederikssund Nord/Syd, Slangerup og Jægerspris/Skibby.

I de enkelte børnehuse er der forskellige traditioner i lokalsamfundet, for eksempel Luciaoptog og fastelavn på plejehjemmet, besøg i kirken til jul, julesang hos Blindesamfundets lokalafdeling og besøg på brandstationen.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Det fysiske børnemiljø skal understøtte et fysisk læringsmiljø, der tilsigter alsidig motorisk udvikling, legekompetencer og læring. Det skal tilgodese børns forskellige aldre og kompetenceniveau.

Det fysiske børnemiljø er et miljø, hvor børnene:

- tydeligt kan se, hvilke muligheder, der er i rummet
- inddrages i beslutninger omkring indretning
- har mulighed for at opsøge private rum
- får inspiration og ideer til lege ved hjælp af det, det enkelte rum tilbyder
- har mulighed for fordybelse i leg og aktivitet
- har adgang til legetøj og beskæftigelsesmaterialer
- har mulighed for at indrette eget legemiljø her og nu
- har mulighed for at udfolde sig og udfordre sig både inde og ude
- har mulighed for selvhjulpethed

For at understøtte børnemiljøet, skal personalet indrette et miljø, hvor:

- der er mulighed for fysisk aktivitet, stilleområder, kreativitet, være mange, være få
- der er mulighed sol, skygge og læ
- Der er en fleksibel indretning
- Der kan skabes fysisk plads i rummet ved hjælp af f.eks. indskudsborde, væghængte borde og rumdelere
- Der opfordres til fysisk aktivitet, både med høj og lav intensitet
- børneperspektivet er tænkt ind i indretningen af rummene
- Der er fokus på at sikre en god hygiejne og et godt indeklima (lys, lyd/støjniveau, lugt, temperatur)

Det psykiske børnemiljø skal understøtte et alsidigt læringsmiljø, der tilsigter både personlig udvikling og udvikling i fællesskaber. Det skal afspejle læringsmiljøets værdier og fremme børnenes trivsel.

Det psykiske børnemiljø er et miljø, hvor børnene mødes anerkendende og der er fokus på:

- Tryghed, tillid og børneperspektiv
- Tolerance og respekt
- At børnene føler sig hørt og set
- At børnene føler sig som en del af fællesskabet
- de vilkår og muligheder, det enkelte barn har
- at tager højde for det enkelte barns følelsesmæssige alder
- respekt for barnets integritet
- At børnene føler sig betydningsfulde
- At børn møder gode stemninger
- At børn tages alvorligt
- En god omgangstone
- At anerkende børns perspektiv på f.eks. venskab, leg og konflikthåndtering
- At se mangfoldighed som en ressource
- respekt for og accept af at vi er forskellige
- det positive narrativ om barnet og familien
- At børn gennem deres sprog og handlinger indbyrdes respekterer hinanden

Det æstetiske børnemiljø skal understøtte det pædagogiske læringsmiljø med en sanselig dimension. Vi tillægger den æstetiske dimension værdi, da der er en sanselig glæde forbundet med børnenes oplevelse af, hvordan der ser ud i dagtilbuddet, den udlevede kultur og de indtryk og udtryk det må afstedkomme.

Det æstetiske børnemiljø er et miljø, som stimulerer børns sanser og giver dem lyst til at udforske og undersøge omverdenen. Det er kendetegnet ved at:

- Vi bruger godkendte materialer
- Vi tilgodeser børnenes behov for at udfolde sig
- Børnene tilbydes voksenstyrede kreative udfoldelser
- Børnene inddrages og kan identificere sig med udsmykningen i huset
- Børnene eksperimenterer med det visuelle udtryk
- Børnene deltager aktivt i rummets æstetik ved at tage stilling og tilføje til rummets visuelle udtryk og indhold
- Børnene anerkendes for egne kreative udfoldelser
- Børnene erfarer gennem sanser
- Vi har tænkt over farvesammensætningen i rummet
- Vi får en følelse af, at her er rart at være
- Indretningen og udsmykningen virker stimulerende og inspirerende på børn
- Kreativiteten stimuleres

De seks læreplanstemaer

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet.

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Alsidig personlig udvikling.

I Fjordtoppen arbejder vi med en positiv tilgang til det enkelte barn. Vi er opmærksomme på, at møde barnet samt forældrene med en anerkendende tilgang. For os er det vigtigt, at vi har trygge forældre da dette er basis for barnets trivsel og udvikling.

For os er det vigtigt, at arbejde med det relationelle. Igennem tilknytning dannes forudsætningen for en sund og god udvikling og trivsel. Hos os har man en primær kontaktperson når man starter i institutionen.

Da vi er et lille hus har det en stor betydning, at alle børn og voksne kender hinanden. Grunden til det er, at det skaber genkendelighed og tryghed for børn og voksne. Vi inddrager børnene bevidst i dagligdagens struktur og rutiner så hverdagen bliver mere forudsigelig og tryk for barnet.

Vores struktur og planlagte aktiviteter giver plads til, at barnet kan søge og udforske forskellige former for samvær. Dette udfordrer deres tryghed i det kendte og stimulerer deres følelse af, at kunne mestre deres hverdag.

Hvilke metoder, daglige rutiner og aktiviteter skal understøtte læringen.

- Vi har samling hvor vi synger og bruger vores krop.
- I samling øver vi også det, at turde stå frem / være i centrum.
- Vi øver selvhjulpenhed i de daglige rutiner fx måltiderne, garderoben, badeværelset og på legepladsen.
- Ture i nærmiljøet. Her øver vi i, at holde i hånden, holde rækken, orienterer sig i trafikken, modtage og forstå beskeder og vente på hinanden.
- Aktiviteter der målretter aldersgruppen / udviklingstrin.

Tegn på læring.

- Vi ser glade og trygge børn.
- Vi ser nysgerrige børn der udviser gåpåmod / udfordre sig selv dagligt.
- Vi ser børn der øver sig i, at markere egne grænser. Samtidig ser vi børn der øver sig i, at respektere andres grænser.
- Vi ser børn der øver sig i at være selvhjulpen
- Vi ser børn der udviser omsorg over for hinanden.

Den voksne rolle, hvad gør vi.

- Vi ser, hører og anerkender det enkelte barn
- Vi skal tilrettelægge læringsmiljøet, ud fra de enkelte børnegrupper
- Vi skal have stor fokus på vores egne roller
- Vi guider, støtter / opmuntrer børnene igennem dagen
- Vi sætter tydelige rammer med fokus for det enkeltes barn mulige medbestemmelse

Praksisfortælling børnehaven.

Børnehaven holder samling. Vi skal snakke om følelser, hvad er en god ven, og hvordan er man en god ven i forskellige situationer. Vi arbejder med billederne fra Trin for Trin. Den voksne viser et billede af gangen, og børnene byder ind hvis de kan se hvilken en følelse barnet på billedet udtrykker. Når vi har talt om billedet, drejes samtalen hen på situationer i børnehaven. Hvordan kan børnene selv handle i forskellige situationer, så man kan hjælpe eller trøste sine venner.

Praksisfortælling vuggestuen.

Tidligere oplevede vi i vuggestuens garderobe som kaotisk og uoverskuelig for børnene. Vi oplevede for mange børn på for lidt plads, hvilket besværliggjorde muligheden for at børnene kunne udvikle deres selvhjulpenhed.

Vi prøvede at udnytte vores plads bedre ved at lave to garderober, hvor de største vuggestuebørn fik mere plads og ekstra knager i børnehøjde til flyverdragter, som har gjort, at børnenes overtøj er blevet tilgængeligt for børnene.

Ved at vi fik mere plads har også gjort at vi kan stille børnenes tasker i børnehøjde, hvilket gør det muligt for barnet selv at pakke sin egen taske.

Vi oplever nu, at børnene med stolthed og glæde selv putter madkasser, drikkedunke mm. i deres tasker. Og husker deres kammerater på at det skal ned i tasken efter hvert måltid.

Vi oplever sætninger som "See... jeg kan selv" eller "jeg er en stor pige, for jeg øver mig" og oplever en stor tilfredshed og stolthed hos børnene. Det at de selv kan tage deres overtøj, hvilket har givet børnene en større motivation til at øve sig i selv at tage tøj på.

Social udvikling

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Social udvikling.

I Fjordtoppen har vi fokus på legen, og relationerne mellem børnene. Vi holder dagligt samlinger, hvor der vil være fokus på alle børns deltagelse. Vi lægger stor vægt på, at alle har mulighed for at føle sig som en del af fællesskabet.

Vi skaber rum for hinandens forskelligheder, og plads til at alle kan komme til orde.

Der laves lege og samlinger hvor børnene samarbejder på tværs af alder, køn og kulturel baggrund. Udenfor de planlagte aktiviteter, ser vi børn bruge de sociale spilleregler i den frie leg.

I børnehaven er der 2 grupper i alderen fra 3-6 år, vi har valgt dette for at børnene kan spejle sig i hinanden. Vi arbejder i årgangsgrupper 2 gange om ugen for at tilgodese det enkelte barn i gruppen.

Vi er bevidste om, at være gode rollemodeller, som børnene kan spejle sig i. Dette har vi valgt for at give børnene mulighed for at lære af hinanden, store som små.

De 3 åriges opmærksomhed på de større børns leg og selvhjulpenhed, samt de 5-6 åriges omsorg for de mindre børn. De 5-6 årige giver stuens rytme og institutionens kultur videre til de 3 årige i det samvær de sammen skaber.

Vi lægger stor vægt på et godt forældresamarbejde, den daglige kontakt og den gode dialog så vi sammen støtter op om barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Hvilke metoder, daglige rutiner og aktiviteter skal understøtte læringen.

- Samlinger og aktiviteter i grupper.
- Aktiviteter i årgangsgrupper.
- De daglige måltider.
- Planlagte og spontane ture ud af huset.
- Struktur og rutiner gennem hele dagen.
- Barnet mødes ud fra nærmeste udviklingszone.

- Igangsætter lege og planlægger aktiviteter.

Tegn på læring.

- Børn iagttager hinanden i leg.
- Børn som samarbejder på tværs af alder og køn.
- Børn der spejler sig i hinanden.
- Børn som accepterer hinandens forskelligheder.
- Børn der har opmærksomhed på hinanden.
- Børn der trives og udvikles, deler glæder og sorger.
- Børn i samspil med hinanden.
- Børn som udviser rummelighed overfor hinanden.
- Børn som udviser omsorg for hinanden.

Den voksnes rolle, hvad gør vi.

- Vi guider og støtter børnene i deres leg, foran, ved siden af, bagved.
- Vi hjælper og støtter børnene i legerelationer.
- Vi planlægger og igangsætter alderssvarende aktiviteter.
- Vi har fokus på "den pædagogiske bagdør", i alt hvad der tilbydes gennem hele dagen.
- Vi er tydelige voksne og har øje for egen praksis og egen adfærd.
- Vi har fokus på venskaber og fællesskaber.

Praksisfortælling børnehave.

Aktivitet: Alle børnehavebørn skulle lave en aktivitet på legepladsen. Man blev sat sammen to og to. Alle børn fik et billede af et halvt dyr, den anden halvdel hang rundt omkring på legepladsen. Børnene skulle sammen finde, den anden halvdel som passede til. Her oplevede vi, at de samarbejdede på tværs af køn og alder. Humøret var højt og fællesskabet var i fokus.

Praksisfortælling vuggestue.

Vi har valgt at vi skal synge, og har taget sangkufferten ned. Børnene er meget glade for at synge og nogle af børnene sidder og klapper som smitter af på nogle flere børn som så også klapper med.

Vi vælger at vi skal synge en sang om bondemandens dyr.

Nede i kufferten har vi en masse forskellige dyr, og børnene venter spændt på hvad det er for et dyr der kommer frem. En ko kommer frem, et barn får koen, næste dyr er en høne og et andet barn får hønen, nyt dyr er en hest og et tredje barn får hesten. Nu skal de bytte dyrene, vi voksne er der til at hjælpe dem, og siger til et barn. "Pernille kan du give hønen til Jens" Jens sidder med hesten. Vi siger til Jens "kan du give hesten til Pernille". Så har de byttet dyrene, sådan gør vi mange gange, så alle får prøvet.

Vi oplever, at børnene er blevet bedre til at vente på tur og kan dele tingene med hinanden.

Kommunikation og sprog

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de

fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet.

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Kommunikation og sprog.

I Fjordtoppen er sproget en central del af vores hverdag. Vi vil gerne lære vores børn de kommunikative spilleregler. Det har vi fokus på igennem hele dagen, om det er fra de 0-3 årige eller 3-6 årige.

Lige fra den tidlige morgenstund, møder vi barnet og forældrene med et "godmorgen". Det er en kultur vi har her i Fjordtoppen. Grunden til det er, at vi synes det er vigtigt at alle børn og voksne bliver mødt som de individer de hver især er.

Kommunikation er vigtigt for at børn kan danne relationer og fællesskaber i leg. Derfor har vi stor fokus på legen, da det er der de øver deres ordforråd og sprog. Vi er bevidste om, at kommunikation og sprog er en stor del af hele dagens læringsmiljø.

Dog vil vi mene, at der er læringsrum hvor vi har mere fokus på sproget fx puslesituationen, garderoben, toilettet, spisesituationen.

I alle de sproglige aktiviteter vi har nævnt ovenover, er vi opmærksomme på hvor børnenes nærmeste udviklingstrin er. Det vil sige, at vi i hele huset arbejder med de samme aktiviteter, men vi op og ned justerer aktiviteterne efter målgruppen.

Hvilke metoder, daglige rutiner og aktiviteter skal understøtte læringen.

- Børnene lærer, at lytte og forstå hinanden og vente på tur.
- Vi arbejder med samlinger hvor vi fx arbejder med forholdsord, fagter, historier, sanglege, rim og remser mm.
- Vi arbejder med literacy dvs vi har bøger, papir og farver som er tilgængelig for børnene, som kan introducere barnet til skriftsprog.
- Vi arbejder med det verbale og nonverbale sprog.
- Vi arbejder med børnenes tonefald, ansigtsmimik, kropssprog og lærer at aflæse hinanden.

Tegn på læring.

- At børnene er opmærksomme på hinanden.
- At børnene bruger fagter, rim og remser, de ting som de bliver præsenteret for i hverdagen.
- At børnene selv tager initiativ, ved at tage de materialer som de har været præsenteret for i aktiviteter (bøger, papir, farver osv.)
- At børnene bruger deres verbale og nonverbale sprog.
- At børnene kan aflæse og være bevidste om egen mimik, samt egne og andres følelser.
Den voksne rolle, hvad gør vi.

Den voksnes rolle, hvad gør vi.

- Den voksne er opmærksom på at være i samspil og dialog, med det enkelte barn.
- Den voksne skal være nærværende og engageret i relationen til barnet.
- God dialog med forældrene om barnets kommunikative og sproglige udvikling.
- Den voksne er bevidst om at skabe rummet for barnets deltagelses muligheder.

Praksisfortælling børnehaven.

Hver formiddag vælger pædagogen på stuen, 2 bøger som børnene kan vælge imellem, når der spises formiddagsmad. Det foregår på den måde, at alle børnene sætter et kryds på et papir (hver bog har sin farve). Et barn tæller hvor mange krydser hver bog har fået, og flertallet bestemmer hvilken bog der skal læses den dag.

Historien om Guldlok og de 3 bjørne.

Pædagogen har lavet et "spil" med alle figurerne og tingene som indgår i eventyret.

Alle figurer er limet fast på ispinde så man kan "spille" eventyret selv.

Børnene er blevet introduceret til eventyret så børnene kender handlingen.

En eftermiddag kommer vi ind på stuen og 4 piger spørger om de må låne rollespillet.

Lidt efter hører vi dem fortælle historien, fordele roller og leger /genfortæller eventyret.

Praksisfortælling vuggestuen.

Jeg er på badeværelset med Joakim der skal have en ren ble. På væggen har vi en tegning med nogle bondegårdsdyr. Vi hører normalt ikke mange ord fra Joakim, så hver gang vi har ham på to-mands hånd har vi fokus på at italesætte alt hvad vi gør og hvad vi ser. I dag peger han på billedet og vi går over til det. Jeg siger hvad dyret er og hvad det siger, når Joakim peger på et dyr.

Joakim kigger på mig og former sin mund... Efter flere forsøg kommer der et "muh". Jeg siger "ja det er rigtigt" og gentager hans "muh" mens jeg peger på koen.

Krop, sanser og bevægelse

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Krop, sanser og bevægelse.

I Fjordtoppen giver læringsmiljøet mulighed for, at barnet både ude og inde kan styrke og udfordre sin krop. Legepladsen giver børnene mulighed for både at sanse og bevæge sig. Vi har en god beplantning på legepladsen som kan give børnene en oplevelse af at være alene uden voksne. De har gode lege i buskene, hvor deres sanser bliver stimuleret i form af sol, skygge, blæst osv.

Vi har fokus på at kroppen er i spil, i forskellige aktiviteter. Vi laver motorikbaner som udfordrer barnet motorisk. Vi har fælles samling i hele huset hver fredag, hvor vi synger og bruger kroppen rytmisk. Vi har planlagte aktiviteter, hvor der bl.a er fokus på børnenes arousal og kropslige regulering. Vi låner tumlesalen i vinterhalv året på skolen som ligger tæt på os, hvor vi leger stafetlege, boldlege, faldskærm osv.

I huset har vi en lang gang, som appellerer til motorisk udfoldelse. På gulvet har vi en hinkerude, samt 2 balancebomme som børnene bruger meget i hverdagen.

Der er planlagte ture ud af huset, og de planlægges så børnene kan opleve brugen af forskellige muskelgrupper, som når vi løber op og ned af bakken, går på trapper og holder i hånd.

I det børnene bruger kroppen danner de erfaringer og derigennem lærer de deres krop at kende. Så for eksempel, når et vuggestuebarn kravler op, og opdager, at de ikke selv kan komme ned, så danner de bevidsthed om rum og retningssans. I børnehaven kan det eksempelvis være, at børnene skal lære at mærke, fryser jeg, har jeg det for varmt osv. og derefter reagere og handle på dette.

I Fjordtoppen har vi fokus på alle sanser.

Hvilke metoder, daglige rutiner og aktiviteter skal understøtte læringen.

- Vores fokus på krop sanser og bevægelse afspejler sig i læringsmiljøet gennem hele dagen.
- Opfordrer børnene til at øve sig gennem hele dagen.
- Opfordrer børnene til samarbejde ved at italesætte den ønskede handling.
- Børnene imiterer og spejler sig i hinanden.
- Maddage i huset.
- Pædagogiske bagdøre.

Tegn på læring.

- Børn der udviser kropslig kontrol.
- Glade børn der deltager aktivt i forskellige aktiviteter.
- Børn der tydeligt viser deres erfaringsdannelse og kan reagere på det.
- Børn der kan komme op og ned i arousal.
- At vi ser børn der tør udfordre sig selv sansemæssigt.

Den voksnes rolle hvad gør vi.

- Vi støtter, guider og opmuntrer, og deltager aktivt.
- Vi går foran, bagved og ved siden af.
- Har fokus på egen arousal og det at være en rollemodel.
- I dialogen guider vi forældrene omkring barnets udvikling.

Praksisfortælling børnehaven.

Vi laver oftest motorikbaner inde på stuen eller på legepladsen.

Vi oplever tit, at børnene selv har gang i stole, borde og sanseklodser og laver deres egne motorikbaner ud fra deres fantasi. Vi kan se, at de hjælper og guider hinanden igennem banen.

Praksisfortælling vuggestuen.

Vi har fundet billeder af hånd, øjne, næse, mund, tænder og fødder.

Vi har øvet hvad de forskellige kropsdele hedder. Derefter har vi lagt billederne på gulvet og barnet bliver opfordret til at finde billedet hvor der er en mund. Barnet finder billedet og viser det stolt til de andre, fortæller, hvad det forestiller og hvad man bruger det til. Børnene udviser en glade og en stolthed ved at turde, at stå frem foran de andre, og vise hvad de kan.

Vi har også øvet, tag et billede og vis på dig selv hvilket billede du har taget. Børnene er blevet spurgt hvad bruger man hånden til "at tørre næsen med", armen til "at nyse i", øjnene "til at løfte mine øjenbryn", ørene "til at høre det rasler", næsen "til at tørre med papir", mund, "til at spise pølser med", fødder "til at løbe rundt om bordet" tænder, "til at spise figenstang".

Natur, udeliv og science

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet.

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Natur udeliv og Science.

I Fjordtoppen er vi meget ude og vægter naturen højt og bruger vores nærmiljø meget. Vi har stor fokus på vejret, dyrene i naturen og hvordan vi bruger kroppen og sanserne ude i naturen.

Vi har løbende igennem året fokus på, at have forskellige temaer omkring natur, udeliv og science, fx affald i naturen, legepladsens dyreliv, skiftende årstider, skoven og fjorden mm.

Vores legeplads er præget af store træer og små træer, som giver børnene mulighed for at indrette små legerum. Disse er med til, at stimulerer børnenes nysgerrighed og deres sanser hvor de fx bruger tæpper, papkasser og materialer fra naturen i deres leg. Det er både de små vuggestuebørn samt børnehavebørnene, der bruger legepladsen og nærmiljøet.

Vi er så heldige, at vi ligger tæt på skoven og fjorden, så vi har god mulighed for at udforske naturen på gå ben og på cykel.

Hvilke metoder, daglige rutiner og aktiviteter skal understøtte læringen.

- Samling med fokus på vejret og årstiderne.
- Temaer om natur, udeliv og science løbende.
- Vi eksperimenterer med sand, vand, jord, blade mm.
- Vi arbejder bevidst med sammenhængen mellem vejret og påklædningen.

Tegn på læring.

- Børnene er nysgerrige på naturen.
- Børnene udviser stor glæde ved, at være i naturen.
- Børnene begynder at være bevidste om, sammenhængen mellem vejr og påklædningen.
- Børnene udviser kendskab til de forskellige dyr.
- Børnene begynder at eksperimentere.
- Vi oplever børn der bruger deres sanser i naturen.

Den voksnes rolle, hvad gør vi.

- Vi guider og støtter børnene i naturen, og derved bevidstgør vi dem.
- Vi går bagved, foran og ved siden af.
- Vi inspirerer børnene til, at bruge kroppen og sanserne i naturen.
- Vi undersøger og italesætter naturfænomener sammen med børnene.
- Vores rolle er, at være aktiv deltagende.

Praksisfortælling børnehaven.

En sommer havde de 5 ældste børn fået lov at vælge nogle dyr der blev frosset ned i poser fyldt med vand. Næste dag tog vi dem op af fryseren, gik udenfor i solskinnet og børnene skulle så "befri" dyrene for isen. Det gav en god snak om vand/is. Det var svært at få hul på isen og tog lang tid for børnene.

Praksisfortælling vuggestuen.

Vi observerede at nogle af vores store vuggestuebørn (2-3 årige), havde udfordringer med at benævne bondegårdedyrene og kende forskel på dem.

Vi planlagde et forløb, hvor vi startede med at have forskellige bondegårdedyr hængende (gris, ko, får og høne). Med dem lavede vi aktiviteter, hvor vi spurgte børnene hver især "kan du pege på koen" og "hvilket dyr siger øf øf".

Vi oplevede at børnene hurtigt blev bedre til at benævne dyrene og deres lyde. Vi valgte derfor at opjustere aktiviteterne til at give børnene viden om hvilke fødevarer som kommer fra hvilket dyr – mælken kommer fra koen, flæsketegen kommer fra grisen, ægget kommer fra hønen mf.

Efter en måned med fokus på dette oplever vi, at børnene selv kan fortælle om dyrene og hvad der kommer fra hvilket dyr. Tilmed har det inspireret til dialog og nysgerrighed om hvad de har med i madkassen og hvor maden kommer fra.

Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Kultur, æstetik og fællesskab.

Her i Fjordtoppen er alle børn unikke og har brug for, at blive set og hørt med forskellige krav og tilgang, for de kan trives og udvikles. Hos os har vi flere børn med forskellige kulturelle baggrunde, som vi har stor fokus på. Vi er bevidste om, at italesætte det i børnegrupperne for at støtte alle børn med forskellige kultur på en naturlig måde.

Vi præsenterer børnene for mange forskellige måder, at udtrykke sig på. Vi lægger vægt på nysgerrighed, deltagelse og de skabende processer. Vi er meget opmærksomme på det enkelte barns udviklingsniveau og formåen. Vi respekterer børns forskellige grænser men opfordre til deltagelse, og arbejder med de pædagogiske bagdøre.

I Fjordtoppen fejrer vi mange traditioner fx jul, påske og fastelav. Udover de førnævnte traditioner har vi også selv indført et par stykker. Hos os fejrer vi Nytårskur, bedsteforældredag og Halloween. Vi oplever stor opbakning fra forældrene til de forskellige arrangementer og traditioner. Her bliver der også taget højde for børn med forskellige nationaliteter. Så børnene får mulighed for at stifte bekendtskab med forskellige madkulturer. Det vigtigste er, at alle børn føler sig som en del af fællesskabet.

Hvilke metoder, daglige rutiner og aktiviteter skal understøtte læringen.

- Vi holder samlinger i grupper og hver fredag fællessamling.
- Højtlesning, historiefortælling, dialogisklæsning, sanglege osv.
- Vi går i biografen og teater.
- Vi arbejder med kulturstier.
- Vi synger og hører forskellig musik.
- Vi bruger nærområdets kulturelle seværdigheder.
- Vi eksperimenterer med forskellige materialer.

Tegn på læring.

- Børnene efterspørger de forskellige materialer.
- Vi oplever at børnene selv går og synger.
- Børnene efterspørger de kreative aktiviteter.
- Vi oplever de genfortæller de forskellige historier og oplevelser.

Den voksnes rolle, hvad gør vi.

- Guider og opmuntre.
- Vi deltager aktivt og er engageret.
- Vi er forberedte og omstillingsparate.
- Vi er opmærksomme på børneperspektivet.
- Vi skaber trygge rammer og struktur.
- Vi bruger de pædagogiske bagdøre.

Praksisfortælling børnehaven.

Da det var sommer og alle i børnehaven var ude og lege på legepladsen havde Birgitte fødselsdag. Hun delte is ud til alle de andre børn, der blev sunget fødselsdagssang som hun selv havde valgt og alle råbte højt hurra.

Bagefter var der flere børn der legede fødselsdag i sandkassen og pyntede lagkagen med blomster og pinde og råbte hurra.

Praksisfortælling vuggestuen.

Vi har malet græsgrønt og efterårsfarver. Børnene var med til at klippe blade i forskellige størrelser.

En eftermiddag da Nikolej skulle hjem, stopper han op ved hoveddøren. Pludselig bliver han meget sur/ked af det og græder. Både mor og jeg bliver overrasket over Nikolajs reaktion. Han vrider sig ud af mors arme og banker hårdt på vinduet. Jeg siger, "jeg tror at Nikolaj vil vise dig at vi har lavet skovbund med masser af blade". Nikolaj tager mor i hånden og smiler gennem tårerne. Mor roser ham og de kigger på udstillingen et stykke tid.

Evalueringskultur

Lederen af børnehuset/dagplejen er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af børnehuset/dagplejen er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan f.eks. beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

I opstartsfasen har vi arbejdet med dialogkort omkring levende læringsmiljøer og begreber. Vi har på personalemøder reflekteret over læringsmiljøer og udsagn, og diskuteret hvor vores pædagogiske praksis var i forhold til udsagnet. Det gav nogle gode dialoger, og vi fik talt den "røde tråd" i huset.

Så har vi lavet teams i huset, et for vuggestuen og et for børnehaven. Der er arbejdet på tværs af stuerne, med fokus på forskellige læreplanstemaer. Det pædagogiske personale har observeret hinanden og læringsmiljøet, for at opnå bedre resultater for børnenes læring og udvikling.

Der hænger spørgsmål til refleksion forskellige steder i huset, for at skærpe opmærksomheden på læringsmiljøet.

Vi har arbejdet med silent brainstorm og golden circle på personalemøder, hvor vi har beskrevet vores læreplanstemaer.

Vi vil fortsætte det gode arbejde med at lave skema til handling og fortsætte vores evalueringskultur ved at fastsætte refleksionsrum til evaluering af vores pædagogiske læringsmiljø. Vi vil bruge redskab til selvevaluering og fortsætte med at have fokus på observationer og evalueringer, samt give konstruktiv sparring til hinanden. Gennem dialog og sparring vil vi højne vores faglighed og få skabt gode læringsmiljøer som børnene kan trives og udvikles i.